

OBSAH

Místo úvodu

. . . 7

Kapitola první

VYZNAVAČKA ŽIVOTA

(1865–1891)

Dětství ve Slatině – Brno a Plzeň – Divadelní začátky A. Rufferové – První angažmá Slatinské roku 1882 u společnosti J. Košnera – Kolín a opět Plzeň – Sezóna 1885–86 u společnosti P. Švandy – Znovu u Košnera, od roku 1887 u společnosti F. Ludvíka – Nejlepší naivka českého venkova: „Diblík“ od George Sandové a Ch. Birch-Pfeifferové, „Vikomt z Letorièru“ od J. F. Bayarda a Dumanoira – Život venkovské herečky

. . . 9

Kapitola druhá

DOBYTÍ NÁRODNÍHO DIVADLA

(1889–1900)

První pokus o angažmá v Národním divadle v Praze roku 1889 – Znovu u Ludvíka se sestrou Annou – V sezóně 1891–92 v Prozatímním národním divadle v Brně – Brněnský soubor a kritika – Ředitel V. Hübner, jeho umělecký vliv na Slatinskou: Božena ve Svobodových „Směrech života“, Alma v Sudermannově „Cti“ – Hübnerovo České lidové divadlo v letech 1892–94 jako průkopník realismu na moravském venkově – Sňatek s V. Hübnerem roku 1893 – Návrat do Prahy – Krátce ve Švandově divadle na Smíchově – Druhý pokus o dobytí Národního divadla, zkušebně angažována v únoru 1896 – Těžké začátky – První úspěchy, Hanka v Hauptmannově „Formanu Henčlovi“ – Herečka současných autorů

. . . 31

Kapitola třetí

UTLAČENÉ A PONÍŽENÉ

(1899–1907)

Změna ve vedení Národního divadla roku 1900 – Doznívání první realistické vlny – Režisér J. Šmaha – Pozorovací talent a proměny schopnost M. Hübnerové – Drastická naturalistka: Akulina v Tolstého „Vládě tmy“, Jo v Heyermansově „Naději“ – Divadelní program J. Kvapila – S E. Vojanem v Šimáčkových „Ztracených“ – Hereččin humanistický realismus: Eva v Preissové „Gazdině robě“, Nataša v Čechovových „Třech sestřích“, Shawova paní Warrenová – Skromný život ženy redaktora – Prázdniny v Poděbradech – Pohostinské hry – Hübner jako manažer – Dopisy manželovi . . . 54

Kapitola čtvrtá
MOŠNA V SUKNÍCH
(1903–1913)

Národní divadlo má vynikajícího ženského komika – Rozšafný humor Tylových postav: Kordula ve „Strakonickém dudáku“, Šestáková v „Paličově dceři“ – Typ české venkovanky: Klásková v Jiráskově „Lucerně“ – Umění vyjádřit se pohybem, gestem, chůzí – Spojení realistické školy se starým komediálním herectvím arén – Postavy Molièerovy: Frosina v „Lakomci“, Toinetta ve „Zdravém nemocném“, Dorina v „Tartufovi“ – Hübnerové Marta a Vojanův Mefisto v Goethově „Faustu“ – První žáčky

. . . 74

Kapitola pátá
SVĚT VE VYPOUKLÉM ZRCADLE
(1910–1921)

Karikatura a groteska v soudobém evropském divadle – Kvapilova inscenace „Morálky paní Dulské“ od G. Zapolské – Dulská jako hyperbolizace zla – Jiné karikaturní a groteskní postavy – S Dulskou do Vídně roku 1910 a 1911 – Vzor laskavých a statečných mateřských typů – Dopisy matce – O kostýmu

. . . 93

Kapitola šestá
LABYRINT ŽENSKÉ DUŠE
(1910–1918)

Zdroje a inspirace nového českého divadelního programu – Psychologické herectví H. Kvapilové a E. Vojana, odlišná umělecká osobnost Hübnerové – Jiráskovou „Vojnarkou“ začíná nová etapa jejího herectví – Duševní stavy charakterizuje úsporné gesto, hlas a mimika – Učitelkou a důvěrníci hereckého dorostu – Přátelství s I. Vojnovicem – Ruské postavy – Moskevští a E. Lehmannová – Kvapilovy ibsenovské inscenace: Alina Solnessová ve „Staviteli Solnessovi“, Ella Rentheimová v „Johnu Gabrielu Borkmanovi“, paní Alvingová ve „Strašidlech“ – Herečka životního kladu, představitelka moderního ženského hrdinství – Domov první české herečky

. . . 109

Kapitola sedmá
SLOVO, KTERÉ JE DĚJEM
(1911–1918)

Vypravěčkou pohádek – Dramatický a dynamický přednes – Charakteristika osob hlasem – Dlouholeté zkušenosti s recitací a s uměleckým čtením – První světová válka – Šrámkovo „Léto“ – Dvacet let u Národního divadla – „Pohádkové hodinky“ jako vlastenecké manifestace – Plaketa S. Suchardy za charitativní činnost – Zvukové záznamy hlasu M. Hübnerové – Divadelní slavnosti roku 1918 – Kněžna Anežka v Hilbertově „Falkenštejnu“ a její „Modlitba za Čechy“ – 28. říjen 1918

. . . 134

Kapitola osmá

NA POČÁTKU BYLO GESTO

(1912–1923)

Poválečné změny – Hübnerová předjímá nový umělecký program svou metodou umělecké zkratky – Stylizované gesto už v Kvapilových symbolistických inscenacích: Drahomíra v Langrově „Svatém Václavu“, Alžběta v Claudelově „Zvěstování“ – Herečino mimořádné výtvarné cítění – Smrt V. Hübnera 1920 – Podivínské uctívání manželovy památky – Fanka v Čapkově „Loupežníku“ – Renardova „Modlářka“ – J. Honzl o herectví M. Hübnerové – Státní cena za herectví – Busta od J. Štursy – Matka v Pirandellově hře „Šest postav hledá autora“ . . . 148

Kapitola devátá

BÁBUŠKA

(1921–1926)

K. H. Hilar šéfem činohry – Hereččin vztah k Národnímu divadlu a jeho souboru – Hilarova představa moderního herce – Spojení tradice s avantgardností v projevu Hübnerové – Její realismus záměrně stavěn do protikladu k moderním inscenacím – Moderní výkony v Hilarových expresionistických představeních: Chrobačka ve féerii bratří Čapků „Ze života hmyzu“, Chůva v Shakespearově „Romeu a Julii“ – Oinóna v Racinově „Faidře“ – Partneři V. Vydra a S. Rašilov – Prostaková ve Fonvizinově „Mazánkovi“, Kordula v Tylově „Strakonickém dudáku“ – Zlo je třeba pokořit porozuměním a láskou: Valtová ze hry J. Kolmana-Cassia „Jak nás poznamenala“, paní Kostarovičová v Šaldově „Dítěti“ – Runa v Zeyerově „Radúzovi a Mahuleně“ – Paní Frola v Pirandellově hře „Každý má svou pravdu“ – Hübnerová a herecké mládí – Tvůrčí pochybnosti – Třicet let angažmá v Národním divadle – Dopisy diváků . . . 167

Kapitola desátá

MARIE VELIKÁ

(1926–1930)

Začátky Osvobozeného divadla – Hilarův civilismus – Hübnerová v zábavném repertoáru druhé poloviny dvacátých let – Návrat k psychologismu: Jela ve Vojnovičových „Ekvinokcích“, Marta Owenová v „Anně Christie“ a paní Evansová v „Podivné mezihře“ od O’Neilla – Stavroginová v Dostojevského „Běsech“ – Prázdniny v Černošicích – Hübnerová a kritika – Spolupráce s českými dramatiky – Hereččin autorský přínos: posun divadelního charakteru i žánru – Text hry libretem pro hereckou akci: podruhé Shawova paní Warrenová, paní Tabretová v Maughamově „Posvátném plameni“, Marta Landová v Konrádově „Rodinné záležitosti“ – J. Frejka a M. Hübnerová – Moderní studio – Jedinečná největší představitelka současných žen a matek – Život v odloučení od světa – Sjednotitelkou diferencovaného hlediště . . . 190

Kapitola jedenáctá
DO SVĚTA
(1928–1931)

Triumfální zájezd do Varšavy s nově nastudovanou Dulskou roku 1928 – Polidštění nesympatické postavy – Polské kritiky – Češství M. Hübnerové – Bratislava a Vídeň roku 1929 – Turné po Jugoslávii roku 1931 – Jihoslovanské kritiky – Řád svatého Sávy – Fanka ve filmové verzi „Loupežníka“ – Poslední dny M. Hübnerové – Rozloučení . . . 216

Poznámky . . . 237

Role M. Slatinské-Hübnerové:

Před příchodem do Národního divadla (1882–1895) . . . 240

Národní divadlo v Praze (1895–1931) . . . 252

Role ve filmu . . . 262

Zvukové záznamy hlasu M. Hübnerové . . . 262

Soupis obrazových příloh . . . 263

Výběr z použité literatury . . . 268

Ediční poznámka . . . 272

Rejstřík . . . 274